

Практычнае заданне да білета 1.

Перакладзіце словазлучэнні на беларускую мову. Падкрэсліце назоўнікі, род ці лік якіх адрозніваецца ў рускай і беларускай мовах.

Спортивный зал, средний вес, поднятие тяжестей, лимит времени, отрыв от ковра, вывести из равновесия, технический контроль оружия, бросок от груди, церемония награждения, касание рукой, олимпийское движение, преимущество в скорости, расписание тренировок, численный перевес, обидное поражение, остановка игры, расстояние до мишени, зажечь белый свет.

Практычнае заданне да білета 2.

Запішыце сказы, пастаўце назоўнікі ў патрэбны склон.

1) Мы ганарымся нашымі спартсменамі: (Віталь Шчэрба, Аляксандр Мядзведзь, Кацярына Хадатовіч, Юлія Несцярэнка, Эдуард Малафееў, Аляксандр і Андрэй Багдановічы, Андрэй Краўчанка, Дар'я Домрачава). 2) Цяжка ўявіць гісторыю беларускага футбола без (Аляксандр Пракапенка, Сяргей Алейнікаў, Сяргей Бароўскі, Валянцін Бялькевіч, Эдуард Зарэмба, Аляксандр Кульчый). 3) Сусветныя рэкорды па лёгкай атлетыцы належаць (Усэйн Болт, Кененіса Бекеле, Сяргей Бубка, Юрый Сядых, Эштан Ітан, Стэфка Кастадзінава, Інэса Кравец). 4) Сярод лепшых плыўцоў свету трэба ўзагадаць імёны (Майкл Фэлпс, Марк Спітц, Ян Торп, Джоні Вайсмюлер, Уладзімір Сальнікаў, Аляксандр Папоў). 5) Значны ўклад у развіццё беларускага гандбола зроблены (Сяргей Авакумаў, Спартак Мірановіч, Аляксандр Каршакевіч, Юрый Шаўцоў, Канстанцін Шаравараў, Сяргей Рутэнка).

Практычнае заданне да білета 3.

Запішыце прапанаваная назоўнікі ў форме:

1) давальнага і меснага склону:

Апора, атака, барацьба, глыбіня, даўжыня, дыстанцыя, нага, перадача, сіла, тэхніка.

2) роднага і меснага склону:

Аўт, барэц, бар'ер, брас, біятланіст, гоншчык, захоп, перыяд, руль, рух, сектар, спорт, спрынтар, суддзя, тайм.

3) творнага склону:

Актыўнасць, бадзёрасць, боязь, гнуткасць, далонь, спрытнасць, кішэнь, магчымасць, мішэнь, цыклічнасць.

Практычнае заданне да білета 4.

Спішыце сказы. Падрэсліце прыметнікі, вызначце іх рарад. Ад якасных прыметнікаў утварыце ўсе магчымыя формы ступеняў параўнання. Назавіце якасныя прыметнікі, ад якіх ступені параўнання не ўтвараюцца.

1. Люблю твае, Нарач, затокі і тоні, як вецер густыя туманы развесіць (М.Танк). 2. Гадзіна, нібы бэзавае ранне, прайшла (хоць гэтак блізка), а наўзбоч (Я.Янішчыц). 3. Мінск стольны, Мінск светлы, Мінск бела-зялёны, няма тут завулкаў пакрыўленых, вузкіх (П.Панчанка). 4. Неба чыстае і глыбокае і бярозавы ціхі гай – Беларусь мая сінявокая, Беларусь мая, родны край (У.Карызна). 5. Я чула пяшчотнае, шчырасці поўнае, маё, беларускае, роднае, кроўнае, такое раптоўнае, такое чароўнае, такое ласкавае, цёплае, чыстае, як сонца, агністае, як Нёман, празрыстае, як казка, быліна, як песня, жаданае, дагэтуль зусім у жыцці не спазнае, вясновае слова ад шчырага сэрца (Д.Бічэль). 6. Адгрукаў гром. Адгаманіла лета на мове зор малінавых і кветак (П.Панчанка). 7. Жыве між нас ад продкаў русых, самааддана службыць дню густая мова беларусаў, багатая на дабрыню (Г.Пашкоў). 8. Асцярожна трымаў на далонях тугіх серабрыстае зарыва клён (П.Панчанка). 9. Я жыў ля Любенскага возера, я быў шчаслівы, малады. І за лістком барвовай восені плылі, як ветразі, гады... (М.Башлакоў). 10. Май. Вішнёвы пажар. Сіні ранак (П.Панчанка). 11. На скразняку, у пераходзе – вішнёвая віяланчэль. (Н.Гальпяровіч).

Практычнае заданне да білета 5.

Замяніце ў словазлучэннях назоўнікі роднага склону прыметнікамі. Вызначце суфіксы прыметнікаў.

Хата бацькі, веласіпед Васі, сукенка сястры, касцюм брата, радасць Алеся, знаходка Алесі, гняздо ластаўкі, кніга Пеці, арэшкі вавёркі, пацеркі Насці, сшытак Віці.

Практычнае заданне да білета 6.

Прачытайце сказ. Выпішыце з яго спалучэнні лічэбнікаў з назоўнікамі, праскланяйце іх.

Сёння ў краіне функцыянуюць больш як 23000 аб'ектаў фізкультурна-спартыўнага прызначэння, у тым ліку 144 стадыёны, 332 басейны, 4588 спартыўных залаў, 52 спартыўныя манежы, 35 збудаванняў са штучным льдом.

Практычнае заданне да білета 7.

З прапанаваных лічэбнікаў і назоўнікаў утварыце колькасна-іменныя спалучэнні, з трыма з іх складзіце сказы.

2 (спартсмен), 2 (гімнастка), 22 (футбаліст), 6 (хакеіст), 2,45 (метр), 42,195 (кіламетр), 9,58 (секунда), 359 (кілаграм), 11 (метр), 156 (грам).

Практычнае заданне да білета 8.

I. Пастаўце дзеясловы ў неазначальную форму, абазначце суфіксы.

Атакую, выкідваю, папярэджваю, стартую, рыхтую, актывізіую, пераскокваю, інструктую, падтрымліваю, не залічваю, кірую, пераадоляваю, спрабую, крытыкую, трэнірую.

II. Дзеясловы закончанага трывання замяніце дзеясловамі незакончанага трывання, растлумачце правапіс суфіксаў дзеясловаў.

Застацца, паспець, затрымаць, перадаць, настроіцца, выйграць, супакоіць, выканаць, угаварыць, папярэдзіць, узначаліць, падвоіць, узнагародзіць, абскардзіць, залічыць.

Практычнае заданне да білета 9.

Запішыце загадкі, дапісваючы канчаткі дзеясловаў. Вызначыце спражэнне дзеяслова. Адгадайце загадкі. Назавіце віды спорту, у якіх выкарыстоўваюцца прадметы-адгадкі.

1) Пашл... пасланца па мілага госця, ці будз... госць, ці не будз..., а пасланец не верн...цца. 2) Малыш-каратыш чыха... жарам, абда... варам, агнём палю..., комам ду... . 3) Бяг... сычыкі, задраўшы лычыкі. 4) Ед... не дарогаю, паганя... не пугаю, азіра...ся назад: следу няма. 5) Б'... яго нагамі, б'... яго рукамі, ён не скардз...ца, не плач..., моўчкі лёта... і скач... . 6) Болей б'... – ён лепей скач..., не сярду... і не плач... . Моцна ўдар... – не дагон..., а ў вадзе з ім не патон... . 7) Адразу ў дзве сцежкі ед... – не на колах, ід... – не пешкі. 8) Па сцяжыне, па дарозе бегчы я ў іх не ў змозе. І па снезе не ід..., лёд убач... – і лят...! 9) Б'... яго спартсмен ракеткай, ён не крыўдз...ца за гэта і ніколі ён не плач...: ні калі ляж... ці скач... . 10) Асядла... я яго – пабяж..., а як злез... з сядла – дык ляж....

Словы для даведак: пісталет; мяч; тэнісны мячык; лыжы; санкі; веласіпед; стралок, стрэльба, выстрал; лодка; канькі.

Практычнае заданне да білета 10.

Перакладзіце дзеясловы з рускай мовы на беларускую, абзначце суфіксы.

Контролировать, фиксировать, финишировать, квалифицировать, акклиматизироваться, дисквалифицировать, травмировать, имитировать, дублировать, апробировать, симулировать, активизировать, группироваться, лидировать, синхронизировать.

Практычнае заданне да білета 11.

Утварыце ад прапанаваных дзеясловаў дзеепрыметнікі.

Закінуць мяч, завяршыць атаку, затрымліваць саперніка, запаволіць тэмп, залічыць гол, крануцца лініі, лідзіраваць у спаборніцтвах, узнагародзіць пераможцу, аспрэчваць рашэнні судзі, паказаць жоўтую картку.

Ад якіх дзеясловаў вы не ўтварылі дзеепрыметнікі?

Практычнае заданне да білета 12.

Утварыце ад прапанаваных дзеясловаў дзеепрыслоўі.

Закінуць мяч, завяршыць атаку, затрымліваць саперніка, запаволіць тэмп, залічыць гол, крануцца лініі, лідзіраваць у спаборніцтвах, узнагародзіць пераможцу, аспрэчваць рашэнні судзі, паказаць жоўтую картку.

Практычнае заданне да білета 13.

Перакладзіце сказы на беларускую мову, выкарыстоўваючы прапанаваныя спосабы замены неўласцівых беларускай мове форм дзеепрыметнікаў:

Дзеяслоў	Десятиборье, классическое легкоатлетическое многоборье для мужчин, включающее десять видов лёгкой атлетики.
Даданы сказ	Спортсмен, не выступивший в одном из видов десятиборья, не допускается к последующим соревнованиям, и его имя не будет фигурировать в окончательной классификации.
Назоўнік	Прыжки в высоту выполняются с произвольного разбега. Занимающийся , заняв исходное положение, начинает бег с ускорением и доводит скорость до оптимальной, обеспечивающей наилучшее условие для отталкивания.
Прыметнік	На следующих Олимпийских играх (Стокгольм, 1912) спортсмены разыгрывали медали уже в двух эстафетах – 4 x 100 м и 4 x 400 м.
Дзеепрыслоўе	Каролина Клюфт, завоевавшая титул лучшей легкоатлетки Европы в 2003 году, ныне провела что-то вроде сезона мечты.
Ужывальная форма дзеепрыметніка	Глядя на символ Олимпийских игр, вспоминаем, что пять тесно сплетающихся колец говорят о спортивном содружестве, о равенстве людей пяти частей света.

Практычнае заданне да білета 14.

Запішыце прапанаваныя прыслоўі ў тры слупкі: 1) прыслоўі пішуцца разам, 2) прыслоўі пішуцца праз злучок, 3) словы пішуцца асобна.

(Па)малу, (па)мойму, (па)першае, (па)геройску, (па)абапал, (па)блізу, (па)новаму, (па)волі, (па)вучальна, (па)беларуску, (з)верху, (з)нізу, (у)адкрытую, (з)разбегу, (у)рассыпную, (да)дому, (с)пачатку, (на)сустрач, (на)хаду, (з)верху (да)нізу.

Практычнае заданне да білета 15.

Спішыце словазлучэнні, выбіраючы ў дужках патрэбную форму займенніка.

Патрабаваць ад (самога, самага) (сабе сябе); (сам, самы) (сабе, сябе) трэнер; аддаваць усяго (сабе, сябе); адчуваць (сабе, сябе) пераможцам; паклапаціцца аб (самым, самім) (сабе сябе); хваліць (самога, самага) сябе; дачакацца (самога, самага) яркага моманту; прыз (самому, самаму) выніковаму іграку; апынуцца ў (самым, самім) цэнтры ўвагі; браць на (сабе, сябе) (саму, самую) адказную ролю.

Дараваць (мне, мяне); звярнуцца да (мне, мяне); аддзячыць (мне, мяне); думаць пра (табе, цябе); напісаць пісьмо (табе, цябе); зрабіць дабро (табе, цябе); убачыць (табе, цябе); падзякаваць (вам, вас); павіншаваць (вам, вас); адказаць на пытанне (нам, нас); прабачыць (нам, нас); зрабіць для (табе, цябе).

Практычнае заданне да білета 16.

Перакладзіце словазлучэнні на беларускую мову. Падкрэсліце прыназоўнікі.

Отказ от борьбы, победа ввиду неявки противника, поражение по очкам, выход из ворот, вести в счете, прыжок в упор, прыжок через коня, прыжок с шестом, сектор для толкания ядра, борются за победу, соревнования вне стадиона, атака с первой передачи, вбрасывание мяча из-за боковой линии, гол из положения вне игры, поворот вокруг своей оси.

Практычнае заданне да білета 17.

Падбярыце беларускія аднаведнікі да рускіх словазлучэнняў.

Два мировых рекорда, три лучших буллита, обращаться за помощью, бежать за лидером, сходится за льдом, жениться на ней, поблагодарить сервисменов, два раза в неделю, смеяться над собой, не финишировал из-за травмы, заниматься по утрам, соревнования по фристайлу, моложе всех, плыть быстрее всех, похожий на оригинал, заболеть ревматизмом, заботиться о родителях, тосковать о доме.

Практычнае заданне да білета 18.

Прачытаць згодна з нормамі беларускага літаратурнага вымаўлення.

Вучышся, рыхтуешся, не толькі, не вельмі, з вёскі, з неба, скіраваць, праз чыгунку, з чамаданаў, ні з чым, на кладцы, у палатцы, адсюль, лёгка, над сабой, нясвіжскі, на рэчцы, у бочцы, з Чарнігава, з Жодзіна, ён і яна, лес і поле, брат і сват, луг і рака, без цябе, без солі, без неба, прынёсшы, прывёзшы, адчыніць, песня, снег, свята, схітрыць, згінуць, прыязджаць, без жонкі, не надта, не быў, не чытаў, расшыфраваць, праз шашу, апранаешся, бярозка, сцежка, лета і зіма, снег і дождж, а яна і не ведала, латышскі, разжыцца, спадчына, дакладчык, збіраешся, вакзал, просьба.

Практычнае заданне да білета 19.

Расстаўце знакі прыпынку і растлумачце іх пастаноўку.

Дзясяткі разоў Вадзік чуў гэтую музыку і кожны раз калі яна гучала (выходзіў ён на поле ці не) яго бралі дрыжкі. Суддзя паставіў мяч на цэнтр зірнуў на секундамер кінуў погляд на аднаго капітана каманды затым на другога тая паднялі правыя рукі ўверх усё гатова можна пачынаць. Каманды выбягалі ў цэнтр выстройваліся з двух бакоў суддзяў. Не раз у шумлівай кампаніі ён бачыў як сціхалі пачуўшы з рэпрадуктара гукі марша здаровыя дзецюкі і важныя мужы супакойвалі другіх Ціха Дайце паслухаць! У футбольным маршы ён здаецца бачыў імклівыя рыўкі ігракоў акрабатычныя скачкі варатароў пругкі лёт мяча... А яшчэ ў гэтых акордах яму чулася радасць перамогі і светлая надзея. Марш запоўніў чашу стадыёна ацішыў гул балельшчыкаў. Вадзік зірнуў на поле ігракі прывітальна памахалі балельшчыкам разышліся на свае палавіны. Апошнія акорды марша здаецца заклікалі да барацьбы барацьбы сумленнай і цяжкай барацьбы да апошніх сіл... Над ціхім стадыёнам рэзка прагучаў судзейскі свісток (А. Камароўскі).

Практычнае заданне да білета 20.

Спішыце, устаўце прапушчаныя літары ў, у. Растлумачце іх правапіс.

А...т, а...таралі, а...тсайдар, байк-шо..., бо...лінг-клуб, ваку...м-фільтр, індывіду...м, кра...ч 'нізкая стойка пры спусках у лыжным спорце', ла...ры, ла...н-тэніс, ма...нтбайк, моцны ...ціск, нака...т, нажда...н, на ...ніверсіядзе,

па...эрліфтынг, рады...с, ра...нд, сна...борд, тайм-а...т, традыцыйна-...рачысты,
ха...бек, ха...тайм.